

Teematund „Teeme ise ajakirja!“

3.-4. klassile

Teematunnis tutvume Eesti lasteajakirjandusega, saame põgusa ülevaate meil ilmunud ja ilmuvate ajakirjade ajaloost, õpime tundma ajakirja valmimise protsessi ja saame ise luua oma ajakirja.

Tunni läbiviimiseks vajalikud vahendid: meil ilmuvad ajakirjad/ajalehed, varem ilmunud ajakirjad, videofaili vaatamise/kuulamise võimalusega arvuti, projektor, pliiatsid, võimaluse korral vanad reklaamlehed või ajakirjad, ajakirjade köitmiseks auguraud ja nõör vms ning tunnimaterjalid.

1. Kuulame ja vaatame

Alustuseks vaatame videoklippi Kätlini video: <https://youtu.be/kg-OQn58TGw>, kus ajakirja Hea Laps peatoimetaja Kätlin Vainola tutvustab ajakirjade ajalugu ja ajakirja Hea Laps.

Kui puudub võimalus videofaili vaadata, saab tunni juhendaja anda ülevaate siinse materjali abil. Samal ajal soovitame näidata ajakirju ja ajalehti, et lastel parem ülevaade oleks.

Mis on ajakirjandus?

Ajakirjad ja ajalehed on koos raadio, televisiooni, internetiga peamised infokanalid, mis:

- annavad uut infot maailma kohta
- avardavad maailmapilti
- tutvustavad kultuuri
- pakuvad meelelahtustust.

Ajakiri ilmub regulaarselt ehk järjepidevalt. Kõige tavalisem rütm on, et ajakiri ilmub kord kuus. Ajakirja numbrid on ühesuguses kujunduses ja formaadis. Ajakirjad sisaldavad uudiseid, artikleid ja muudes ajakirjandusžanrites kirjutisi (intervjuud, reportaažid). Lastele mõeldud ajakirjad on enamasti illustreeritud.

Eesti lasteajakirjanduse ajaloost

Euroopas tekkis ajakirjandus 17. sajandil, kui ilmusid esimesed trükitud nädalalehed. Lastele mõeldud ajakirjandusväljaanded hakkasid ilmuma hiljem, 19. sajandil olid paljudes maades juba olemas lasteajakirjad ja -lehed.

1900. aasta detsembris hakkas Eestis ilmuma päris esimene lastele mõeldud Lasteleht, mis ilmus aastani 1940.

1921-1940 ilmunud Laste Rõõm oli väga populaarne väljaanne.

(Kui võimalik, siis võiks tunnis Laste Rõõme sirvida ja uurida, mille poolest need praegustest ajakirjadest erinevad ja mille poolest sarnanevad).

1940. aastal vahetus võim ja lõppes enamiku seniste väljaannete ilmumine.

Hakkasid ilmuma:

- Ajakiri Pioneer;
- Ajaleht Säde;
- 1960. aastal alustas ilmumist Täheke, mis on tänaseni ilmuv populaarne lasteajakiri.

Uue Eesti vabariigi ajal hakkasid ilmuma uued ajakirjad ja ajalehed.

Pioneeeri asemel ilmus mõni aeg Põhjanaan ja ajalehe Säde asemel Meie Meel.

Kumbki väljaanne praegu enam ei ilmu.

Ajakiri Hea Laps

1994. aastal alustas ilmumist Hea Laps. Leelo Tungal nimetas ajakirja loomise ühe põhjusena seda, et suurematel koolilastel puudub koht, kus oma loomingut avaldada. Hea Laps on siiani järjepanu ilmunud ja avaldab endiselt palju laste loomingut.

Sirvime koos Head Last ja uurime lähemalt, kus on sisukord, toimetuse andmed, rubriiginimed ja muu.

Kes on kes?

Ajakirja toimetuse – selle moodustavad ajakirjas töötavad inimesed, toimetuse kohta saab infot ajakirja algusest.

Ajakirjanik – töötab ajakirjanduses. Kogub ja uurib infot maailma kohta, kirjutab lugusid, artikleid, arvamusavaldusi ja avaldab neid ajakirjades või ajalehtedes.

Ajakirja toimetaja - juhivad toimetuse tööd, panevad ajakirja kokku, teab, mis ja millal ilmub, vaatab kõik asjad üle.

Keeletoimetaja – kontrollib üle õigekirja, vaatab, et poleks keelevigu ajakirjas.

Kunstnik – illustreerib ajakirja lugusid. Heas Lapses joonistab ajakirjale kaane, pildid luuletuste ja juttude juurde.

2. Arutelu

Pärast põgusat tutvumist ajakirjade ajalooga saab sirvida erinevaid välja pandud ajakirjandusväljaandeid ja läbi viia arutelu.

- Millised ajalehed/ajakirjad teil kodus käivad?
- Milliseid ajakirju tellivad vanavanemad või sugulased?
- Milliseid eri sorti ajakirju teate?

3. Teeme ise ajakirja!

Nüüd on aeg kehastuda ise ajakirjanikeks, kunstnikeks, toimetajateks ja panna kokku oma rühma ajakiri.

- Jagunemine 5-liikmelisteks rühmadeks. Iga rühm on justkui ajakirja toimetus.

- Iga rühm otsustab ise, millise ajakirja ta teeb. Võib keskenduda ühele teemale, näiteks sport, või kirjutada oma koolist-klassist. Ajakiri võib olla ka fantaasial põhinev, nii kuidas lapsed soovivad. Soovitus on panna ajakirja sisu kõigepealt kokku ja siis mõelda ajakirjale nimi!

Töölehed (fail Lisa 1-Ajakirja leheküljed)

Rühm valib prinditud töölehtede hulgast oma ajakirja jaoks sobivad. Iga laps võiks olla vähemalt ühe töölehe autor. Kindlasti peaks olema rühmal valitud esikaane leht. Esikaane pilti saab laps juba joonistama, kujundama asuda. Lisaks esikaanele peaks igal rühmal olema ka tiitelleht. Kui ajakirja sisu on koos, saab lisada leheküljenumbreid ja teha valmis tiitellehe, sinna saab kirjutada sisukorra, toimetuse andmed ja teha veel mõne toredate kuulutuse.

Loomulikult võib rühm valida ka rohkem lehti ja need sisuga täita, kui on rühmas liikmeid. Kõik oleneb, kuidas keegi jõuab.

Iga tööleht on varustatud väikse juhendibaga, kust saab lugeda täpsemalt tööülesande kohta. Selle riba saab hiljem ära lõigata.

Põnevate tegutsemist!

Kätlin Vainola

September 2021